

bahar 2001

GÜÇ MERKEZLERİ AÇISINDAN OKULUN ÖRGÜTSEL FARKLILIKLARI

Yrd. Doç. Dr. Erdal TOPRAKÇI

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Okulun, onu diğer örgütlerden ayıran veya farklı kılan, bir takım özellikleri vardır. Bu özellikleri ortaya çıkarmak, bütün örgütleri açıklamakta kullanılan ortak kavramlardan hareket edilerek gerçekleştirilebilir. "Güç Merkezleri" kavramı bu kavramlardan biri olarak değerlendirilebilir. Bu makalenin amacı, Güç Merkezleri kavramı açısından, okulun diğer örgütlerden ayrılan özelliklerini ortaya koymaktır. Bunun için alan yazındaki bilgiler analiz edilmiş ve bir senteze gidilmiştir. Bu sentezin, okul yönetimindeki uygulayıcılara rehberlik edebileceği umulmaktadır.

Güç merkezi, yasal olsun olmasın örgüt üzerinde etkili olan birey, grup, örgüt, kurum gibi yapılara işaret etmektedir. Örgütler, gelişmeyi izleyen, kaynaklar tahsis eden, amaçları belirleyen bir veya birden fazla güç merkezinin etkisi altındadırlar (Campbell ve Ark 1983: 47). Bu açıklama okul açısından da bir geçerliğe sahiptir. Yani okulu etkileyen birçok güç merkezi vardır. Fakat, okulun etkileyicileri sayı ve çeşit olarak, diğer örgütlere oranla daha fazladır.

Bütün örgütlerde ilgililer farklıdır. Örneğin iş dünyasında müşteriler hizmet almayı, hissedarlar kazanmayı, çalışanlar kendilerine bakılmasını isterler. Aynı şekilde okuldaki ilgililer; öğrenci, aile, öğretmen, çalışan, devlet ve yerel toplumdur (Everard ve Morris 1970: 154). Herhangi bir örgüt açısından ilgililer birer güç merkezi olarak değerlendirilebilir. Bir eğitim kurumu olarak okul, ilgi ve güç gruplarının dikkatlerinin merkezindedir. Bunlar okulun çevresini oluştururlar. Bu çevre beklentilerinin karşılanmadığı algısıyla ortaya çıkan olumsuz tutumlar okul sisteminde zorlanmalara neden olur (Gökçe 2000: 289). Okul bu zorlanmalardan kurtulmaya çalıştıkça

erdal toprakçı

farklı amaçlara sahip grupların birbirleriyle rekabeti ortaya çıkar ve çatışma doğar (Karip 1999: 12).

Parsons'un 'görünürlük' kavramı, okulun güç merkezleri açısından -diğer örgütlere göre- farklılığını ortaya koyabilir. "Görünürlük bir kurumun toplumsal yaşamda kendisini hissettirmesini, toplumsal gruplar tarafından dikkatle izlenmiş olması halini ifade etmektedir" (Aydın 1991: 167). Gerçekten okul hiçbir toplumsal kurumun göz ardı edemeyeceği kadar önemli bir eğitim kurumudur ve bütün dikkatlerin merkezindedir. Okul, çevredeki bütün formal ve informal örgütlerin ya yön verdiği ya da etkilediği bir örgüttür (Bursalıoğlu 1987: 59).

Eğitim örgütlerine -güç merkezleri açısından- farklılık katan yön, gerçekte eğitim olgusunun toplum içerisinde taşıdığı önemden kaynaklanmaktadır. Bu önem, eğitimle ilgili ve eğitim sistemini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyenlerin ve denetleyenlerin sayısını çoğaltmaktadır (Taymaz 1989: 14).

Güç merkezlerinin sayısı bakımından diğer örgütlerden bir farklılık gösteren okul, güç merkezlerinin öğrenci üzerinde doğrudan bir etkileme özelliğine sahip olması nedeniyle de, bir farklılık gösterir.

Güç merkezleri --> Okul --> Öğrenci

Güç merkezleri --> Öğrenci

Diğer örgütlerde güç merkezleri çoğunlukla, örgüt yoluyla hammaddeyi veya girdileri -aynı zamanda çıktıları- etkilerken; okulda çıktı (öğrenci) üzerinde doğrudan etki söz konusudur. Güç merkezleri açısından okulu diğer örgütlerden ayıran özellikler genel yönetim ve merkez örgütü, eğitim müdürlüğü, okul yönetimi ve baskı grupları gibi kavramlar başlığında aşağıda yapılmıştır.

OKULU DİĞER ÖRGÜTLERDEN AYIRAN ÖZELLİKLER

Genel Yönetim ve Merkez Örgütü

Okul ve yönetimini en fazla etkileyen öğeler, genel yönetim ve merkez örgütüdür. Doğal olarak bu etki, kendisini eğitimin bir merkezden idare edildiği ülkelerde, daha fazla hissettirir. Böyle yerlerde merkez örgütü,

erdal toprakçı

kaynakları tahsis eden, amaç belirleyen ve gelişmeyi izleyen en etkili bir güç merkezidir. Bu durumda olan işletme, endüstri ve hizmet örgütlerinin sayısı az değildir. Fakat, bu örgütlerin merkeze bağımlılıkları, içinde buldukları çevrenin beklentilerine göre şekillenir. Toplumdaki bireylerin yetiştirilmesi ve biçimlendirilmesinde önemli rol oynayan eğitim kurumları, onların temel politik ideolojiyi benimsemelerine katkıda bulunurlar (Fidan ve Erden 1993: 68). Bu kadar önemli bir konuma sahip bir örgüt olan eğitim örgütü, diğer örgütlere oranla, daha fazla merkezileşme eğilimi göstermekte, doğal olarak her okul üzerinde genel yönetim ve merkezin baskısı daha fazla olmaktadır. Bu baskı, okulun içinde bulunduğu çevresiyle ilişkisini şekillendirir. Meyer, Scott ve Deal'a göre, okullar çalışma süreçlerini özellikle merkezin amaçlarıyla kapalı ilişkilerinden dolayı çok iyi kontrol edemezler (Beare ve Caldwell 1989: 93).

Merkezden yönetim, bir ülkede merkez memurlarının daha geniş yetkilere sahip olduğu ve alt kademelerin yetkilerini ve takdir haklarının azaldığı bir yönetim biçimidir (Tortop ve İspir, Tarihsiz: 97). Okul açısından bu merkeziyetçilik,

Merkez örgütü --> Okul

şeklinde doğrudan olabilmekte, bazen yerel örgütü bile devreden çıkarmaktadır. Öyle ki bakanlıktan gelen bir şube müdürünün, herhangi bir okula uğraması ve resmi olmasa da, bir takım söz veya davranışlarının yaptırım şeklinde algılanması doğal bir olay olarak görülmektedir.

Okulu bu açıdan farklı kılan merkeziyetçiliğin doğurduğu sıkıntılardan ziyade politize olmuş bir merkeziyetçiliğin, okul üzerinde, diğer örgütlere oranla, çok daha fazla etkili olmasıdır.

Merkeziyetçiliğin olmadığı ülkelerde yalnızca güç merkezinin adı değişmekte dolayısıyla, benzeri etki varlığını sürdürebilmektedir. Çünkü okullar, ister formal olarak bir merkeze bağlı olsun isterse olmasınlar, merkezileşme eğilimindedirler bu içinde buldukları toplumun genel politikalarından etkilenmeye uygun bir konumda olamamalarından kaynaklanır. Bu özelliği, okulu, diğer örgütlerden ayırır.

Merkez örgütü, öğrencileri doğrudan etkileme yönüyle de diğer örgütlerden ayrı bir tablo sergilemektedir. Bir TV röportaj programına çıkan Eğitim Bakan'ının, okullarda ödev verilmesinin yasak olduğunu açıklaması, ödev almaya gereksinimi olan herhangi bir öğrencinin, 'bana ödev veremezsiniz' gibi bir tepkisine yol açabilir. Merkez örgütü;

erdal toprakçı

Merkez örgütü --> Öğrenci

şeklindeki doğrudan etkinin yanında okul ve yerel örgüt yoluyla da öğrenciyi etkileyebilir. Okul bir merkezi örgüte formal olarak bağlı olsa da olmasa da toplumun genel politikası nedeniyle merkezileşme eğilimi gösterebilir. Ayrıca merkez örgütü veya genel yönetim doğrudan okul veya doğrudan öğrenci üzerinde etkili olabilir.

Eğitim Müdürlüğü

Merkez örgütü, uygulama da ortaya çıkabilecek aksaklıkları, yerel düzeyde çözümlenmek üzere eğitim müdürlüklerini kurmuştur.

Eğitim müdürlüğü, okul üzerinde anlamlı bir güç merkezi olarak değerlendirilebilir. Öyle ki bir hastane (veya kamu hizmeti veren başka bir örgüt) 'nin yerel düzeyde varolan müdürlükleri göz önüne alındığında çoğu zaman bir hastanın tedavisinin nasıl olacağını veya doğrudan hastane yönetimini ilgilendiren bir konuda nasıl karar alması gerektiği yönünde, doğrudan hastane yönetiminde söz sahibi olmayabilirler. Fakat bu ilişki, okul ile bağlı bulunduğu müdürlük arasında böyle değildir. Okul yönetimi çoğu zaman alacağı en sıradan kararlarda bile müdürlüğüne danışmak zorunda kalmakta ve müdürlük de okuldaki en küçük gelişmelere dahi müdahale edebilmektedir. Bu müdahale, okuldan beklentisi olan birey ve grup sayısının fazlalığı nedeniyle daha da çoğalır. Başka bir deyişle, dikkatlerin merkezinde olan okul, bağlı olduğu müdürlük tarafından daha çok etkilenme durumunda kalır.

Eğitim müdürlüğünün okul üzerindeki gücü yoluyla öğrencileri etkilemesinin dışında bir de doğrudan;

Eğitim Müdürlüğü --> Öğrenci

şeklinde bir etkisinin varlığından söz edilebilir. Bu etki öncelikle, müdürlükte çalışan personelin, aynı zamanda birer veli olmalarından kaynaklanabilir. Ayrıca, doğrudan okul öğrenci ilişkilerine müdahaleleriyle de böyle bir etki olduğu söylenebilir. Okul yönetimince okuldan atılmasına karar verilmiş bir öğrencinin eğitim müdürlüğüyle görüşmesi ve müdürlüğünde çevreden herhangi bir tepki almamak için (veya başka bir nedenle) söz konusu öğrenci hakkındaki kararın bozulmasını sağlamaya çalışması bu müdahalelere bir örnek olabilir. Belki okul aracılığıyla öğrenci üzerinde bir

erdal toprakçı

etkide bulunulmuştur ama, öğrenci açısından düşünüldüğünde bu etki doğrudandır.

Okul Yönetimi

Okul yönetimi, örgütü içindeki yönetsel etkinlikleri ile, okul açısından bir güç merkezi olarak değerlendirilebilir. Örneğin okula yeni gelen bir müdür veya müdür yardımcısı okuldaki dengeleri bozar (Açıkalın 1994: 111). Bu nedenle okul yönetimini oluşturan üyelerin özellikleri, bu güç merkezine, okul açısından bir kendine özgülük verir.

Bugünün okul yöneticisinin belki de en büyük sıkıntısı mesleksi bir değer sisteminden yoksun oluşudur (Bursalıoğlu 1987: 306). Bu eksiklik okul yöneticiliğinin meslekleşmesini engellemektedir. Okullardaki terfi yapısının altındaki sayıltı, en iyi öğretmenin en iyi yönetici olacağı yönündeki anlayıştır. Bu anlayış yöneticilerin aynı zamanda öncelikle, öğretmen oldukları yönünde bir sonucu da beraberinde getirmektedir. Maher' in (1983: 2186-A) araştırmasından elde ettiği "eğitimdeki yöneticiler, yönetim ile ilgili yeterlikler bakımından yetiştirilmeye, endüstrideki yöneticilere oranla daha fazla bir gereksinim içindedirler" şeklindeki bulgu, okul yöneticilerini yaptıkları işin meslekleşemediğinin veya meslekleşmemesinin bir sonucu olabilir. Meslekleşebilmeyi başaran bir iş, uzmanı barındırır ve onu geliştirir. Bu da işin en etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine katkıda bulunur.

Okul yönetimi bir güç merkezi olarak, diğer örgütlerden farklı, bir başka özelliğe daha sahiptir. O da, okul yönetiminin öğrenciyi hem doğrudan hem de dolaylı etkileyebilmesidir. Dolaylı etkileme yönü diğer örgütler açısından da söz konusu olabilir. Doğrudan etkileme yönüne diğer örgütlerde rastlanmayabilir.

Okul Yönetimi --> Öğrenci

Okulun içinde öğrencilerin uyması gereken kılık-kıyafet ve davranış kurallarını okul yönetimi belirler ve yine bizzat kendisi uygular. Okulun yalnızca öğretim veren bir kurum olmadığı göz önüne alındığında eğitsel boyutta, gerçekleştirilen herhangi bir eylemin de, öğrenciyi etkileyeceği söylenebilir. Okul yönetiminin okulda varolan kuralları uygulaması öğrenci üzerinde doğrudan etkisine bir örnektir.

erdal toprakçı

Baskı Grupları

Herhangi bir örgütü dolaylı veya doğrudan etkilemeye çalışan gruplara söz konusu örgüt açısından birer baskı grubu denilebilir. Her örgütü etkileyen bir veya birden fazla baskı grubu vardır. Fakat bir örgütün hammaddesini doğrudan etkileyebilen baskı grupları birçok örgütte görülmeyebilir. Okul hammaddesini doğrudan etkileyen baskı gruplarının varlığı ile diğer örgütlerden farklı özellikler gösterir. Baskı gruplarının öğrenci üzerindeki doğrudan etkisi;

Baskı Grupları --> Öğrenci

şeklinde ifadelendirilebilir.

Okul üzerinde birer baskı grubu olarak değerlendirilen gruplar; aile, öğrenciler, öğretmenler, yardımcı personel, okul dışı gruplar ve kitle-iletişim araçları olarak sınıflandırılabilir. Bu gruplar aşağıda tartışılmıştır.

Aile: Aile çocuğun doğuştan üyesi olduğu en küçük toplumsal kurumdur. Çocuk, okula gelmeden önce aile üyelerinin etkileşimiyle bir öğrenme sağlar. Bu etkileşim çocuk okula geldikten sonrada devam eder (Erden ve Fidan 1993: 70). Bu yönüyle aile, okulu etkileyen en önemli baskı gruplarından biridir.

Hemen hemen hiçbir örgütte hammaddeyi (öğrenci) bu kadar doğrudan etkileyen bir baskı grubu yok gibidir. Bir hastane örgütünde hastanın ailesi hammadde (hasta) üzerinde etkilidir. Fakat bu etki, okulda gözlenen etki kadar doğrudan değildir. Çünkü hastanın tedavisi uzman doktorlar tarafından, onlara duyulan güvenle gerçekleşir. Eğitim insanları dolaysız olarak ele alan bir girişim, okul insanları için olduğu kadar insanlara etki yapan bir örgüttür (Bursalıoğlu 1987: 5). Bu nedenle okulda gerçekleştirilen hammadde işleminde, ailenin istemediği birtakım etkilemeler görülebilir. Bu durumda aile, hem çocuğunu etkileyerek doğrudan, hem örgütü ve diğer aileleri etkileyerek dolaylı bir baskı grubu olabilir.

Ana-baba ve okul arasındaki anlaşmazlık nedenlerinden biri, her iki tarafın çocuktan olan beklentilerindeki farklılıktır bazan bunlardan birinin çocuğa aşılama istediği fikir veya davranışı diğeri silmek ister (Bursalıoğlu 1987: 81). Çeşitli ilgi gruplarına bağlı olan ana-babaların değişik, çoğu kez de çelişik beklentileri vardır (Kaya 1991: 46).

erdal toprakçı

Aileler ile okul arasındaki çatışmayı önlemek ve aynı anlayışı paylaşmalarını sağlamak için Okul-Aile Birlikleri kurulmuştur (Aslan 1984: 4). Böyle bir kurulun başka herhangi bir örgütle görülmemesi bile, okulu bu anlamdaki farklılığını veya kendine özgülüğünü ortaya koyabilir.

Öğrenciler: Okuldaki pozisyonların belirsizliğine rağmen öğrenciler de bir baskı grubu olarak değerlendirilebilir. Örneğin okula yeni bir grup öğrenci kaydı, sınıflardaki oturma biçimlerinin değişmesine yol açar (Açıkalın 1994: 111). Öğrencilerin okul yönetimi üzerindeki en derin etkisi, okul ortamı içerisindeki informal örgütlerden en güçlüsünü yaratmalarından ileri gelmektedir (Bursalıoğlu 1987: 77).

Okulda öğrenciler çeşitli gruplar oluştururlar. Diğer örgütlerle karşılaştırıldığında, göze çarpan yön, okulda öğrencilerin öğrenci üzerinde hem doğrudan hem de dolaylı bir etki gücüne sahip olmalarından kaynaklanır.

Dolaylı bir etki gücüne sahiptirler çünkü, öğrencilerin meydana getirdiği informal örgüt ve onun parçaları olan çeşitli gruplar okulu etkileyen, öğeler üzerinde önemli rol oynarlar. Bir sınıfın öğrencileri, kopyede yakalanan ve atılmak üzere olan bir arkadaşlarını korumak için öğretmenlerine, yönetime ve ailelerine etkide bulunabilirler.

Doğrudan bir etki gücüne sahiptirler çünkü, bu grupların bilgi, tutum ve davranışları, eğitilmek için gelen bütün öğrenciler açısından, öğrenilecek bir içeriğe sahip olabilir. Zaten öğrenmek amacıyla geldiği bir ortamda öğrencinin bu etkiden uzak olması zor olacaktır. Bir öğrencinin, öğretimsel açıdan, herhangi bir dersten tam olarak öğrenemediği bir konuyu sınıf arkadaşlarından veya başka bir öğrenciden öğrenmesi, buna bir örnek olarak gösterilebilir.

Öğrenciler ile öğrenci arasındaki etki;

Öğrenciler --> Güç Merkezleri --> Öğrenci

şeklinde olabileceği gibi,

Öğrenciler --> Öğrenci

şeklinde de olabilir. Bu özellik okula diğer örgütlere göre, bir farklılık katabilir.

erdal toprakçı

Öğretmenler: Okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından biri öğretmendir (Bursalıoğlu 1987: 69). Çünkü öğretmen, okulun hammaddesinin işlenmesinde öğrenciyle yüz yüze gelen veya onu doğrudan etkileyen -etkilemesi beklenen- önemli bir güç merkezidir. Örneğin öğretmen yapısındaki nicel bir artış ders dağılımını değiştirebilir (Açıklan 1994: 111) Öğretmenleri, işgören açısından diğer örgütlerdeki güç merkezinden ayıran en önemli farklılık, insanı doğrudan etkileme gücüne sahip olan bir görevde bulunmalarından kaynaklanır. Gerçekten, hemen hemen hiçbir örgütte insanı doğrudan etkileyen ve onu değiştiren, bir görev yok gibidir. Bu özellik, okula diğer örgütlerden farklılaştırır.

Okulda işgören olarak kabul edilen öğretmenin diğer örgütlerdeki işgörenlerden diğer bir farklılığı öğretmenlerin hammadde olarak kabul edilen öğrenciler üzerinde, örgütün kendisinden istediklerinin yanında kontrol edilmesi oldukça güç olan bir etki gücüne sahip olmasından kaynaklanır. Öğrenci-öğretmen arasında kuşkusuz etkileşime dayalı bir ilişki vardır. Burada vurgulanan etkileşimin öğretmeni ilgilendiren boyutudur. Öğretmen örgütsel davranışın bir gereği olarak hazırlanan programı uygulamaya koyar ama öğrenciler üzerinde bunun dışında, doğrudan veya dolaylı başka etkilerde de bulunur. Öğretmenin programı uygularken gösterdiği tutum ve davranışlar, öğrenciler tarafından öğrenilebilir. Veya öğretmen öğrencilerde kendi istediği davranışları oluşturmaya çalışabilir.

Yardımcı personel: Yöneticiler ve öğretmenlerin dışında kalan bu gruba, okulda çalışan memurlar, hizmetliler ve diğer işçiler girer. Okul denilen sosyal sistemin parçalarından birini meydana getirdiklerinden, meslek bakımından eğitimci olmayan bu personellerin dolaylı eğitim görevleri vardır (Bursalıoğlu 1987: 75-76). Fakat okuldaki yardımcı personel doğrudan bir etkide de bulunabilir.

Okulda eğitim-öğretim etkinliklerinin düzenlenmesinde yardımcı olan personelin, bu yardımına, dolaylı katkı denilebilir. Personelin tutum ve davranışlarının öğrenciler tarafından gözlenerek öğrenilmesi ise yardımcı personelin, eğitime doğrudan katkısı olarak değerlendirilebilir. Çünkü bir memurun okul içinde veya dışında öğretmen, öğrenci ve yöneticiye karşı gösterdiği tutum ve davranışlar, memuru izleyen öğrencilerin tutum ve davranışlarını etkiler.

Öğretmen, öğrenci ve diğer personel nasıl bir okul istediklerini hem yöneticilerle hem de birbirleriyle paylaşabilmelidirler (Özden 1999: 58). Ancak böyle bir durumda baskı gruplarının olumsuz etkisi azaltılabilir.

erdal toprakçı

Okul Dışı Gruplar: Bir eğitim örgütü bakımından beklentileri olan birey ve gruplar hem çok hem de değişik sayıdadır (Bursalıoğlu 1987: 38). Eğitim kendisini kontrol eden güçler açısından da diğer kurumlardan ayrılır.

Sosyal ve ekonomik olduğu kadar politik bir girişim olan eğitimi, özellikle düzenli gruplar etkilemek isterler. Bunların kendilerine özgü kamu yararı kavramları ve buna dayalı eğitim felsefeleri vardır. Böylece okulun amaçlarını, bu felsefeleri çerçevesine sokmaya çalışırlar (Bursalıoğlu 1987: 84). Okulun yakınında açılan bir büfe öğrenci hareketlerini ve buna bağlı olarak disiplin durumunu etkileyebilir (Açıkalin 1994: 111). Öte yandan yine bu gruplar, özellikle okula özdeksel destek sağlama yoluyla da okulu etkilemeye çalışırlar. 19 Mayıs kutlamalarında, öğrencilerin kıyafetlerini karşılamaya söz veren bir firma temsilcisinin, kıyafetlerin nasıl olacağına karar vermesi buna bir örnek olarak gösterilebilir.

Örgütlerin kuruluş amaçlarına dikkat edildiğinde çoğu örgütün ekonomik, sosyal veya politik ya da bunlardan ikisini taşıyan özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Fakat okul öyle değildir. O, hem sosyal hem ekonomik hem de politik bir takım amaçları gerçekleştirmek için kurulmuştur. Dolayısıyla, sosyal, politik ve ekonomik sahnede rol oynayan bütün kurum, örgüt ve gruplar eğitim örgütleri üzerinde bir güç merkezi olarak değerlendirilebilir.

Okulun birçok yönden etkilenmeye uygun bir konumda olması öncelikle kendisi üzerinde, güç merkezi olarak etkili olabilecek grupların sayısını arttırmaktadır. Bu grupların okul yoluyla öğrencileri etkilemesine dolaylı etki denilebilir. Bu etkinin örneği yukarıda verilmişti. Halbuki bu gruplar öğrencileri doğrudan da etkileyebilirler. Öğrenci yurtları kurarak öğrencilerin barınma, yiyecek ve giyecek gereksinimlerini karşılayan bazı yasal veya yasal olmayan örgütlerin öğrencileri kendi görüşleri doğrultusunda yetiştirmeye çalışmaları bu doğrudanlığa bir örnek olarak verilebilir.

Kitle-İletişim Araçları: Kitle - iletişim araçları bütün örgütler üzerinde olumlu veya olumsuz etkilerde bulunur. Onu, okul açısından farklı kılan, öğrenci üzerindeki dolaylı etkisinden ziyade -ki bu diğer örgütler içinde geçerlidir- doğrudan etkisidir. Kitle-iletişim araçları ayrıca, okulu etkileyen güç merkezleri açısından birer araç durumundadır.

Kitle-iletişim araçları, öğrenci üzerinde etkili olan güç merkezlerine yöneliyorsa bu etki öğrenciye ulaşabilir. O zamanda, söz konusu bu etki dolaylıdır denilebilir. Fakat, bu araçlar aynı zamanda, doğrudan öğrencilere de yönelir. Okulun hammaddesi olarak kabul edilen öğrenciler, bu

erdal toprakçı

yönelimden etkilenebilir. İşte bu etkiye de, Kitle-iletişim araçlarının doğrudan etkisi denilebilir.

Bütün bunların yanında, Kitle-iletişim araçlarının doğrudan veya dolaylı bir araç olarak kullanılmadığı durumlarda bile, öğrencilerin bir etkilenimi söz konusu olabilir. Televizyondaki bir belgeseli izleyen öğrencinin yeni bir elementin daha bulunduğunu öğrenmesi, ertesi gün ilgili derste element sayısının bir arttığını duyurmasına yol açabilir. Son zamanlarda Pokemon adlı çizgi film izleyicisi çocuklarda yaşanan dram da bir başka örnek olarak değerlendirilebilir.

SONUÇ

Her örgüt gibi, okulun da etkilendiği bir takım güç merkezleri vardır. Bu merkezler; genel yönetim ve merkez örgütü, eğitim müdürlüğü, okul yönetimi ve baskı grupları olarak dört ana başlıkta özetlenmiştir. Okulun, güç merkezleri açısından kendine özgü yönlerinin neler olduğu konusunda, genel olarak vurgulanabilecek olan, bu örgüt açısından söz konusu olan güç merkezlerinin, öğrenci üzerinde doğrudan ve dolaylı etkide bulduklarıdır.

Toplumsal hayatın karmaşıklığı gözönüne alındığında söz konusu güç merkezlerinin birbiriyle veya toplumsal yapı ile olan ilişkilerinin somut doğurgularını belirlemenin çok güç olduğu görülür. Buna göre, okulun güç merkezleri, açısından kendisine özgü yönlerini anlayabilmek için gerçekleştirilen bu çalışmanın bir ayrıştırma olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

KAYNAKÇA

- AÇIKALIN, Aytaç. **Teknik ve Toplumsal Yönleriyle Okul Yöneticiliği**. Ankara: PEGEM Yayınları, 1994.
- ASLAN, Battal **Ankara Merkez İlçelerinde Temel Eğitim Birinci Kademe (İlkokullar) Düzeyinde Okul-Aile İlişkileri**. (Yayınlanmamış, Doktora Tezi) Ankara : Hacettepe Üniversitesi, 1984.
- AYDIN Mustafa **Eğitim Yönetimi**. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi. (Üçüncü Bası),1991.

- BEARE, Hedley-Brian J.Caldwell-Ross H. Millikan **Creating An Excelent School: Some New Management Techniques.** Worcester:Printed in Great Britain by Billings and Sons Ltd, 1989.
- BURSALIOĞLU, Ziya. **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış.** Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları No:154, 1987.
- CAMPBELL, Roald F-John E. Corbally and Raphael O. Nystrand **Introduction to Educational Administration.** Boston: Allyn and Bacon, 1983.
- EVERARD, Bertre And Morris Geoffrey. **Effective School Management.** London: Paul Chapman Publishing Ltd, 1990.
- FİDAN, Nurettin ve Münire Erden. **Eğitime Giriş.** Ankara: Feryal Matbaacılık San.ve Tic. Ltd. Şti, 1991.
- GÖKÇE, Feyyat. **Değişim Sürecinde Devlet ve Eğitim.** Ankara: Eylül Yayınları, 2000
- KARİP, Emin. **Çatışma Yönetimi.** Ankara: PegemA- Yayıncılık, 1999
- KAYA, Yahya K. **Eğitim Yönetimi, Kuram ve Türkiye 'deki Uygulama.** Ankara: Set Ofset Matbaacılık Ltd. Şti., 1991.
- MAHER,Lary E.*Management Competencies of Educational Administrators and Industrial Mangers as Perceived by Professors of Educational Administrationand Professors of Business Administration, Dissertation Abstracts International: Education, Administration.* Vol: 43. No: 07, January.
- ÖZDEN, Yüksel. **Eğitimde Dönüşüm: Eğitimde Yeni Değerler.** Ankara: PegemA-Yayıncılık, 1999
- TAYMAZ, Haydar. **Uygulamalı Okul Yönetimi,** Ankara: A.Ü: Eğitim Fakültesi Yayınları No : 166, 1989
- TORTOP, Nuri ve Eyyüp İspir. **Yönetim Bilimi.** Ankara: Bilim Yayınları, Tarihsiz.

- Eğitim Yönetimi (a) eğitim yönetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi alanlarındaki bilimsel araştırma, inceleme ve uygulama sonuçları, (b) eğitim politikası düzeyinde tüm eğitim bilimleri alanlarındaki çalışma sonuçlarının değerlendirildiği üç aylık hakemli bir dergidir.
- Gönderilen yazılar daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış olmalıdır. Herhangi bir sempozyum veya kongrede sunulan yazılarda kongrenin adı, yeri ve tarihi belirtilmelidir. Bir araştırma kurumu veya fonu tarafından desteklenen çalışmalarda desteği sağlayan kuruluşun adı ve proje numarası verilmelidir.
- Editörlerin ön değerlendirmeye tabi tuttuğu yazılar içerik ve biçim bakımından incelenmek üzere en az iki hakeme gönderilir. Hakemler tarafından düzeltme istenen yazılar gerekli değişiklikler için yazarına geri gönderilir. Düzeltilmiş metni belirtilen süre içerisinde dergiye ulaştırmak yazarın sorumluluğundadır. Düzeltilmiş metin, gerekli olduğu hallerde değişiklikleri isteyen hakemlerce tekrar incelenir.
- Kaynaklar yazının sonunda alfabetik sıra ile verilmelidir. Dipnotlar da yazının sonunda numaralı olarak düzenlenmelidir.
- Yayınlanması için dergiye gönderilen yazıların, kabul edildikten sonraki yayın hakkı, yayımlandıktan sonraki her türlü telif hakkı Eğitim Yönetimi'nde aittir.
- Yayınlanan yazıların her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.
- Bir yazının incelenmeye alınması için aşağıdaki koşullar sağlanmış olmalıdır.
  1. Yazı, IBM uyumlu bilgisayar ve Microsoft Word yazılım programı ile 12 punto ile çift satır aralıklı ve 3'er cm.lik kenar boşlukları bırakılarak 20 sayfayı geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.
  2. Yazı içerisinde yer alan şekil, grafik ve benzeri çizimlerin ölçüleri 10cm x 18 cm ebadını geçmemelidir.
  3. Yazının ilk sayfasında, çalışmanın kapsamı, araştırma yöntemi ve bulguların önemini içeren 120 kelimeyi geçmeyen, bir özet yer almalıdır.
  4. Yazar, yazısının başlığının devam eden sayfalarda "üst bilgi" kısmında kullanılmasını istediği başlığı üç kelime halinde kısaltarak ilk sayfada belirtilmelidir.
  5. Yazar(lar)ın isim ve ünvanları, yazışma adresleri, telefon ve fax numaraları ve "başka bir yayın kuruluşunda yayınlanmadığına" ilişkin beyanları imzalı olarak gönderecekleri başvuru yazısında yer almalıdır.
  6. Yazılar biri isimli ikisi isimsiz üç nüsha halinde ve disket kopyası eşliğinde aşağıdaki yazışma adresine gönderilmelidir.

Yazışma Adresi:

Kuram ve Uygulamada

Eğitim Yönetimi Dergisi

P.K. 38 Emek/ANKARA

Tel: 0(312) 213 14 18 Belgegeçer: 0(312) 215 29 01